

Den fria rörligheten i EU – en frihet vi inte ska ta för given!

Martin Ahlström
Ledamot SYLF

Text Martin Ahlström

Ett av EU:s fundament är den fria rörligheten. Den möjliggör handel, arbete och turism inom unionen på ett sätt som aldrig tidigare skådats i Europa. Förhoppningen är att detta ska bidra till en fredligare och rikare kontinent. Tack vare denna frihet har varor blivit billigare och det har blivit enklare att resa i Europa vilket har inneburit möjligheten för fler att ta del av nya kulturer. Men det var även den fria rörligheten som fick en majoritet av britterna att rösta för att lämna EU.

För läkare är EU-samarbetet oerhört viktigt. Det finns idag mer än 6 000 yrkes verksamma läkare i Sverige som är utbildade i andra EU-länder. Varje år flyttar hundratals läkare från Sverige till ett annat EU-land, och ännu fler flyttar till Sverige. Dessutom utbildar sig ca 3 000 till läkare i annat EU-land med CSN-stöd.

Det är också många som bor i ett land, men helt eller delvis arbetar i ett annat.

För den enskilda läkaren är den fria rörligheten och det ömsesidiga erkännandet av läkarlegitimationen en viktig frihetsreform som innebär att kunna leva det liv man vill. Läkare använder denna fria rörlighet mer än andra yrkesgrupper.

Den fria rörligheten kan dock innebära problem för länder med lägre lön. Ordföranden för det rumänska läkarförbundet berättade att från 2007, då Rumänien blev medlem i EU, till 2013 hade cirka 15 000 läkare, eller närmare en tredjedel, lämnat landet för att arbeta i ett rikare EU-land. Det har lett till stora påfrestningar för rumänsk hälso- och sjukvård, samtidigt som 15 000 läkare fått betydligt bättre livsvillkor.

Polen, som blev medlem i EU 2004, befann sig i en liknande situation. Trenden vände emellertid några år senare när lönenivåerna höjdes. Läkarna erbjöds även attraktiva lån för att starta egna praktiker, vilket gjort en karriär i Polen mer intressant. Tyvärr verkar situationen för polska ST-läkare inte ha förbättrats och i höst anordnades en uppmärksam hungerstrejk där en grupp polska ST-läkare protesterade mot dåliga löner, oacceptabla arbetsförhållanden samt brist på resurser till sjukvården.

Senare år har man sett mer protektionistiska och nationalistiska drag i politiken i flera europeiska länder och politiker kommer med för SYLF kontroversiella förslag som vi tidigare inte hade kunnat ana oss till. Vesna Stefancic, ST-läkare i Kroatien, har rapporterat i European Junior Doctors Association, EJD, om livegna förhållanden för ST-läkare i hemlandet. ST-läkare har tvingats att betala tillbaka hela utbildningskostnaden då underläkaren har valt att lämna landet, vilket följaktligen hindrar den fria rörligheten för dessa läkare radikalt. Även Slovenien har liknande lagar och flera politiker från ett antal europeiska länder har lagt fram liknande förslag.

Frihet, demokrati och saker som vi tar för givet är ibland bräckligare än vad vi tror. Därför är det viktigare än någonsin att känna till sina friheter och skyldigheter. Den fria rörligheten är en av dessa rättigheter att slå vakt om. Genom vårt engagemang i EJD bevakar SYLF våra medlemmars rättigheter och skyldigheter. ●

EU:S FYRA FRIHETER

Arbetskraftens fria rörlighet är en av de grundläggande idéerna för EU. EU:s fyra friheter omfattar fri rörlighet för varor, tjänster, arbete och kapital.

DEN FRIA RÖRLIGHETEN

Alla EU-medborgare har rätt att flytta fritt mellan länderna för att arbeta, starta egen verksamhet, studera eller enbart bosätta sig. Något arbetstillstånd fordras inte. Om anställningstiden överstiger tre månader fordras dock uppehållstillstånd i landet.

Medborgare i en medlemsstat som bosätter sig i en annan medlemsstat har samma rättigheter ifråga om socialförsäkringsförmåner som medborgare i värdlandet.

YRKESKVALIFIKATIONS-DIREKTIVET

- Sedan år 2005 gäller Yrkeskvalifikationsdirektivet (2005/36/EG). Direktivet innebär ett ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer samt erkännande av yrkeskvalifikationerna till följd av samordning av minimikraven för utbildning för bl.a. läkare.

- Yrkeskvalifikationsdirektivet innebär inte att en svensk läkare får arbeta i annat EU-land endast med stöd av sin svenska legitimation. Det krävs som huvudregel en legitimation som utfärdats av medlemslandet.

- Varje medlemsstat måste ge en läkare med godkänt utbildnings- eller kompetensbevis från annan medlemsstat tillstånd att utöva läkaryrket.

- Mottagande medlemsstat får inte ställa några speciella villkor för erkännandet som t.ex. språkkunskaper och kunskaper om gällande medicinallagstiftning. Man ska dock ha nödvändiga språkkunskaper för att utöva yrkesverksamheten i den mottagande medlemsstaten.